

Hva snakker vi om?

Mona Røsseland
Doktorgradsstipendiat, Uni i Agder
Forfatter Multi

Innhold

- Kort presentasjon phd-studie
- Hvor ligger fokuset når lærere diskuterer undervisningen og hvilke konsekvenser får det for elevenes læring?

2

Bakgrunn for studien

Begrunnelse for forskningsfokus

Hva gir god læringseffekt? Evidensbasert forskning om, for og med praksisfeltet.

Mona Røsseland
mona.rosseland@uia.no

Problemstilling PHD-studie:

Hva karakteriserer læreres utviklingsprosess i møte med nye didaktisk teori?

Deltakere; en didaktiker, tre lærere, tre klasser (5.trinn), tre ulike skoler, (fire masterstudenter)

- Fem uker undervisning – matematisk tema; måling
- Studien ønsker både **å skape endring** – lærerne blir utfordret til å bruke variasjonsteoretiske prinsipper - ut fra den forutsetningen at det øker elevenes læring
- Studien ønsker **å kartlegge og forstå** hvilke prosesser som kjennetegner lærernes læring og utvikling når de skal gjennomføre en ny tilnærming til undervisningen.

Mona Røsseland
mona.rosseland@uia.no

Hvorfor Variasjonsteori?

Mange studier viser at undervisning basert på variasjonsteoriens prinsipper gir tildels svært gode resultateter på elevenes læringsutbytte.

(Runesson, 1999; Pang 2003; Pang & Marton, 2005; Lo, Pong & Chik, 2005; Håggström, 2008; Gustavsson, 2008; Kullberg, 2010; Tong, 2012).

Mona Røsseland
mona.rosseland@uia.no

Variasjonsteori

- Variasjonsteori er en didaktisk teori som sier noe om premisser for å lære.
- Sier noe om at samme ting eller samme situasjon kan bli sett eller oppfattet på ulike måter, avhengning av den som ser.
- Hvordan vi oppfatter ulike ting er påvirket av våre forkunnskaper og tidligere erfaringer

Mona Resseland
mona.rosseland@uia.no

Variasjonsteoriens begreper

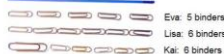
- Hvert **læringsobjekt** er satt sammen av flere ulike delelement. Det er avgjørende for elevenes læring at de klarer å skille ut disse delene eller faktorene.
- For å se et **læringsobjekt** på en bestemt måte, må vi fokusere på visse **kjennetegn/faktorer** som er kritiske for en best mulig forståelse, også kalt **kritiske faktorer**.

Mona Resseland
mona.rosseland@uia.no

Eksempel på kritiske faktorer lengdemåling

Eva, Lisa og Kai har målt et linjestykke. De har brukt binders til å måle med.

Eva: 5 binders

Lisa: 6 binders

Kai: 6 binders

Hvem av dem har målt best synes du?

Hvorfor valgte du ikke en av de andre?

Hvor lang er den blå streken? Set ring rundt riktig svar.

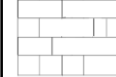

A. 4,5 cm B. 7,5 cm C. 3,5 cm D. Umulig å si, fordi _____

Mona Resseland
mona.rosseland@uia.no

Eksempel på kritiske faktorer areal

Hvor stort areal har figuren?

A. 8 B. 11 C. 12 D. Umulig å si, fordi _____

Hva er arealet av dette rektanglet? Vis hvordan du kommer frem til svaret.

Arealet er _____

Mona Resseland
mona.rosseland@uia.no

Learning Study

- Lærere arbeider sammen for å utvikle undervisningen med utgangspunkt i variasjonsteori.
- En Learning study tar sitt utgangspunkt i *hva* elevene skal *lære* (læringsobjektet)
- En Learning study – et **aksjonsforskningsprosjekt**, der lærere gjennom systematisk refleksjon, revidering og utprøving har som mål å forbedre elevenes læring.

Mona Resseland
mona.rosseland@uia.no

Learning study

- Sentralt er læringsobjektets *kritiske faktorer*, samt *hvordan* en kan *legge tilrette* slik at elevene får mulighet til å oppfatte de kritiske faktorene.
- Må sette seg grundig inn i emnet som skal undervises i – spesielt med tanke på aktuelle begreper og deres begrepsmessige betydning.
- Arbeidet er krevende, for det kan være vanskelig å finne de kritiske faktorene – men til gjengjeld kan det være svært lærerikt både med tanke på elevenes læringsutbytte, men også lærerens kompetanse.

Mona Resseland
mona.rosseland@uia.no

Læringsobjektets tre dimensjoner

- Læringsobjektet kan bli sett fra tre ulike synsvinkler:
- **Det planlagte læringsobjektet:** Gjelder det læreren planlegger for at elevene skal lære seg. Læreren har et bestemt mål og intensjon om hva elevene skal lære.
- **Det tilbudte læringsobjektet:** Læringsobjektet sett og analysert i etterkant og det omfatter "hva er gjort mulig å lære i undervisningen?"
- **Det reelle læringsobjektet:** Handler om det elevene faktisk lærer. Det kan bli analysert i selve læringssituasjonen gjennom elevenes utsagn, eller etter undervisningen via intervju og ettertester.

Mona Resseland
mona.rosseland@uia.no

Kritiske hendelser i klasserommet

- dvs situasjoner i klasserommet som ikke gikk som planlagt (**didaktisk nederlag**), dvs elevene responderte ikke som forventet eller de lærte ikke de om var planlagt for.
- Disse situasjonene la grunnen for gode refleksjoner i etterkant, som gav muligheter for utvikling.

14 Mona Resseland
mona.rosseland@uia.no

Vanskelig å bestemme læringsobjekt og kritiske faktorer i starten

- Det gjør det vanskelig i samtalen med elevene:
- Hva skal en fokusere på, hva skal en lytte etter og hvilke tråder skal en følge opp?

15

Oppsummering

- Uklart læringsobjekt og usynlige kritiske faktorer kan skape et misforhold mellom de tre dimensjonene av læringsobjektet.
- Tydelige og mindre omfattende planlagte læringsobjekt letter prosessen med å lytte aktivt til elevene, dvs at de er mer «forberedt» på elevsvar og lytter etter tegn på kritiske faktorer. **Hva er det elevene sier og hvorfor sier de dette?**
- Vår tradisjon er mye forankret i at elevene skal *gjøre* noe. Det å *bare* snakke kan oppleves som ikke tilstrekkelig for elevenes læring. Holdningsendring basert på nye erfaringer må til.
- Lærersamarbeid vha didaktisk teori kan inspirere deltakerne til å tenke sammen og skape relevans mellom daglig undervisning, læringsaktiviteter og en mer analytisk tilnærming.
- Språket vil ha stor betydning i denne utviklingen, og når deltakerne skaper et felles begrepsapparat (via den didaktiske teorien) kan det gjøre at samhandlingen blir effektiv og bidra til læring og utvikling.

16 Mona Resseland
mona.rosseland@uia.no